

Komentarji k dnevnim dogodkom vprašanjem

Zakladni department v Washingtonu je zadnji teden objavil zelo razveseljivo vest, ki do-
lazuje, da gre kriza h koncu. V
letu 1932 je v Združenih drža-
vah propadlo samo 1400 bank.
Lahko bi bilo slabše...
prejšnjem letu jih je propad-
lo mnogo več! V bankah, ki so
ani zapre vrata, je zmrznilo
kupaj 700 milijonov dolarjev
log. Cheer up! Lahko bi bilo
slabše...

Kdor čita dnevne članke o teh-
nokraciji, zlasti pa stotera stra-
šovitja "tolmačenja" te najno-
veje pošasti, se mu mora vrčeti
glavi, kakor da se je skupaj
tri dni in tri noči vozil na vrtil-
jaku.

Najbolj se poudarja produk-
tivnost strojev — en mož nado-
nesti sto mož ali primeroma ta-
ko — in ta silna produktivnost
je primerja z našim arhaijskim
sistemom razpečavanja, ki se še
anes vrši na enak način kot
pred 6000 leti, ko so tkali na ro-
le in ko so oslički nosili žito po
peželi — z barantanjem ali tr-
govino. Vsaka stvar ima ceno in
ceno je treba plačati z de-
narjem, ki bazira na zlatu ali
rebru. Tehnokratje pravijo, da
je treba ta sistem cen in denar-
ja odpraviti. To so rekli social-
isti desetletja pred njimi!

Pa pridejo oni, katerim se naj-
bolj vrtili v glavi in pokimajo, da
so tako. (Socialistom nočejo po-
imati—bi bilo greh!) Nato se
obrnejo na peti in zavajajo:
"Ja, dobro, kaj pa bo z onimi,
ki so zapravljivi? Zapravili bo-
jo ves zaslužek in stiskači bodo
vse pograbili in vse ostane pri
tarem!"

Najprej pokimajo, da je de-
nar, če se sistem cen in denarja
odpravi, potem pa javkajo, da
zapravljivi in stiskači še osta-
nejo in prvi bodo zaprav-
ljivi, drugi pa grabili! Zaprav-
ljivi in grabili — kaj? Ali bo
tako neumen, da zaprav-
livo odmere živili, ki jih sam
potrebuje? Ali sukajo, ki jo sam
potrebuje? In kaj bo dobil za
suknjo? Drugo sukajo? — Je
vse zaman. Nekaterim ljudem
ne gre v glavo. Kakor tistemu
Hrvat, ki je rekel: "Če ne bo
denarja, komu bom pa davke pla-
čeval?"

Tudi tehokratje so še na po-
govici poti. Najvažnejše vpra-
nanje pri strojih je lastništvo
strojev. To nas bolj zanima kot
produktivnost. Tehokratje še
niso prišli do tega vprašanja.

Medtem, ko se tehokratje in
denokratje prepirajo, če je de-
nar zares tako salamensko po-
treben ali ne, je farmaraka me-
stece Le Roy v Kanadi demon-
striral v praksi, da se lahko
živi brez denarja.

Prebivalci tega mesteca in
okolice žive od sirsarske tovarne,
ki kupuje mleko od farmarjev in
producira sir. Nedavno tega je
edina banka v tistem kraju od-
rekla kredit tovarni. Tovarna je
bila v stiski za gotovino, da iz-
plača farmarje za mleko. Kaj
so naredili? Lastniki tovarne so
natanili kupone in jih dali far-
marjem namesto denarja. Far-
marji so vzeli kupone in trgovci
v mestu so vzeli kupone od far-
marjev za blago. Kuponi so bili
tako "denar," ki je urno krožil.
Banka se je lahko šla solit.

PRISTAŠI IZJEM- NEGA STANJA SPET AKTIVNI

Roosevelta bi radi pridobili za
ustanovitve napol diktator-
skega režima. Marsh svari
nevoljnega predsednika
pred temi apostoli

Washington, D. C.—(FP)—
Zopet se slišijo glasovi, da se bo
morala vlada zateči k izjemnim
zakonom, kot se je tekom vojne,
da izvlče deželo iz krize. Hen-
ry Morgenthau, bogat zemljiški
špekulant in bankir v New Yorku
ter mecen demokratske stranke
v zadnji kampanji, je pri-
šel na dan s sugestijo glede
ustanovitve napol militaristične
vlade.

Morgenthau kaže na situacijo
v New Yorku, Philadelphiji in
Chicago, kjer so mestne vlade v
finančnem kaosu in bankrotu,
ter pravi, da so potrebni izjemni
ukrepi za zaščito vlagateljev in
investorjev, zlasti pa zavaroval-
nih družb.

V zvezi s tem je Benjamin
Marsh, predsednik Ljudske lobe-
je, naslovil guvernerju Roosevel-
tu odprto pismo, v katerem ga
svari pred ljudmi Morgenthau-
ovega tipa. Sugestije teh ljudi,
pravi Marsh, niso nič drugega
kot posadkane zahteve po dik-
taturi.

"Zadnjič je vaša stranka pri-
šla na krmilo radi obljube, da
nas bo obvarovala pred vojno,
čeprav so Wilson in pravi last-
niki demokratske stranke deželo
že prej tajno zapletli v vojno,"
pravi Marsh. "Wilson je pristal
na zahtevo, naj reši kapitalizem,
obesam pa je inavguriral dobo
terorizma. Tisti, ki hrepene po
diktaturi, bi se tudi sedaj ne
obotavljali zateči se k strahovla-
di, v kateri pa ne more biti re-
šitve za deželo.

"Za sedanjí položaj v New
Yorku niso odgovorni le tamna-
niti, v Philadelphiji republikan-
ci in v Chicago obe stari maš-
ni, marveč tudi zemljiški špe-
kulantje Morgenthauvega kal-
bra, ki nočejo plačevati davkov.
In ti špekulanti z bankirji vred
imajo v resnici v rokah tudi
mestne vlade.

"Mesto New York je po izjavi
kontrolorja plačalo \$246,267,148
za zemljišča, ki jih je nabavilo v
javne svrhe. To je 200 milijon-
ov več kot bi znašala plačila, če
bi bila vrednost zemljišč pravil-
no obdavčena. In Morgenthau
se je proti takim davkom vedno
boril."

Glede protekcije vlagateljev in
malih investorjev Marsh suges-
tirira, naj vlada prisili bankirje
in zemljiške špekulante, da jim
povrnejo izgubljene ali risikirane
vsote, ker so ti elementje delo-
ma odgovorni za izgubo prihran-
kov, ker so se ljudje ravnali po
navodilih teh špekulantov in
bankirjev.

Zemlja zavarovana z "vročim pa- som" 40 milj visoko

Pasadena, Cal.—Profesor Be-
no Gutenberg je dejal zadnje dni
pred tukajšnjim astronomskim
in fizikalnim klubom, da je zem-
lja zavarovana pred meteoriti z
"vročim pasom nahajajočim se
40 milj visoko v ozračju." Me-
teoriti neprenehoma bombardira-
jo od zunaj zemeljsko atmosfe-
ro, toda v omenjenem pasu se
raztope in le malo jih pride sko-
zi na zemljo.

\$20.57 ali povprečno šest dni
dela—tedaj je tako.

Za bankirje je zlata valuta ne-
nadomestljive vrednosti. Lahko
jo kontrolirajo in se z njo igrajo
kakor hočejo. Za delavca, vsake-
ga reveža, je pa zlata valuta pre-
kletstvo, ki ga davi in pripravi,
da umre gladu poleg kupa živili
ali zmrzne poleg gorke hiše. In
socialni sistem, ki še trpi to naj-
večjo barbarsko absurdnost, se
ponaša, da je najpopolnejši in
od nekega Boga poslan!
Norost! Devetkratna norost!

Podpiranje bednih v Illinoisu

Tajnik državne pomožne komi-
sije ne verjame v izboljšanje
situacije

Chicago.—(FP)—Wilfred S.
Reynolds, tajnik državne pomo-
žne komisije, estimira, da bo nje-
gova organizacija potrebovala
najmanj 92 milijonov dolarjev,
ali \$1,750,000 na teden, za ohr-
bo žrtev depresije v tekočem le-
tu. Iz Reynoldsovega poročila
je razvidno, da komisija dvomi,
da je prosperiteta za ogled.

"Zavedamo se, da je naš pro-
račun za tekoče leto le pribli-
žen," pravi Reynolds v svojem
poročilu, "toda ne vidimo nika-
kih znakov, da bi se zahteve po
podpori v prihodnjih mesecih
znižale."

Stroški ohrbe brezposelnih v
Illinoisu so lansko leto znašali
\$48,550,000. Država je doleže
prejela od vladne korporacije
za rekonstrukcijo financ nad 25
milijonov, ostalo vsoto pa iz dru-
gih virov. Največ denarja za
nasičevanje brezposelnih se po-
troši v čikaškem okraju, kjer je
na listi dobrotelnih organizacij
nad 160,000 družin.

Mussolini ima "zdravilo" za Ameriko

Tehnokracija se mu ne dopade,
rad pa bi videl centralno kon-
trolo pod "mojsterskim u-
mom"

Rim, 11. jan.—Diktator Mus-
solini je včeraj govoril z rabin-
cem A. H. Silverjem iz Cleve-
landa, O., in mu je povedal, kaj
mislil o tehokraciji in ameriški
situaciji sploh.

Rekel je, da ideja tehokrat-
ske vlade se mu nič ne dopade,
mislil pa, da Združene države po-
trebujejo "centralno ekonomsko
kontrolno pod centralnim moj-
sterskim umom."

Mussolini je dejal, da je ne-
kaj slišal o tehokraciji in pri-
znava, da je tehnologija potreb-
na za človeka, ampak to še ne
zadostuje; človek ni samo teh-
nološko, temveč tudi kulturno,
politično in moralno bitje. Teh-
nologija je le majhen del social-
nega življenja. Dežela kot je A-
merika bi morala imeti central-
no kontrolno svojega ekonomske-
ga življenja na tak način kot
danes kontrolira zvezno armado
in mornarico.

Influenca kosti v Evropi

London, 11. jan.—Influenca
v dveh formah, v prsih in dro-
bu, pometa Anglijo in zapadne
dele evropskega kontinenta. Sa-
mo v Birminghamu je že 500 -
seb umrlo in na tisoče je bolnih.

FRANCOZI IMAJO VELIKO UPANJE GLEDE DOLGOV

Namigujejo, da imajo od Roose-
velta tajno zagotovitev za re-
vizijo

Paris, 11. jan.—Francoska
javnost je polna govoric o ne-
kih "tajnih dogovorih" med
predstavniki Francije in visoki-
mi političnimi osebnostmi v A-
meriki glede vojnih dolgov. Go-
vorijo se, da je revizija dolgov za-
gotovljena čim novi ameriški
predsednik Roosevelt nastopi
službo. Baje se Roosevelt stri-
nja, da je Francija zadržala svo-
je plačilo obroka z dne 16. de-
cembra.

Te govorice so prodrele tudi v
francosko zbornico. Senator Da-
mcaur je te dni izjavil, da ob-
ljuba Amerike glede revizije
dolgov datira od leta 1931, ko je
premier Laval obiskal Združene
države; takrat je predsednik
Hoover obljubil Lavalu, da
Združene države pristanejo na
revizijo dolgov, če Francija pri-
stane na znižanje nemških re-
paracij. Predsednik Roosevelt
mora gotovo vedeti o tem.

Uradnih potrdil za te govorice
seveda ni. Med tem pa se razvija
nova politična kriza v Franciji.
Finančni minister Cheron je
predložil načrt novih davkov za
balanciranje budžeta in je za-
grozil, da nova vlada poda ostav-
ko, če ne bo načrt sprejet. V
zbornici je velika opozicija proti
svižanju davkov.

Butlegarsko pivo je cenejšo

Chicago.—Kakor poročajo,
je Caponejev butlegarski sindi-
kat znižal ceno nepostavnemu
pivu na \$45 sod na debelo—prej
\$55—in na 20c vrček (štajn) na
drobno. Prej je bil 25c vrček in
za obdržanje te cene so butle-
garski gangsterji med seboj pobili
najmanj 200 konkurentov, ki so
znižali ceno. Toda terorizem ni
nič pomagal; vedno več in več
butlegarjev znižuje cene in v
mnogih pivnicah prodajajo pivo
po 15c vrček. Kriza in business
je slab.

Na smrt obsojena noveča žena pomiloščena

Columbia, S. C.—Governer
South Carolina je 10. t. m. spre-
menil smrtno obsodbo Beatrice
Ferguson Snipes v dosmrtni za-
por. Mrs. Snipes, 29-letna mo-
rlika, ki je priznala, da je ubila
policeja z njegovim orožjem, je
nosna in ima poroditi v nekaj te-
dnih. Ta okolščina ji je prinesla
pomiloščenje od smrtne kazni.

Aleksander ampu- tira Hrvate?

Pribičević piše v svoji knjigi,
da je kralj zagrožil Hrvateki
s "svobodo"

Dunaj, 11. jan.—Tu se je
raznesla vest, da je jugoslov-
anski kralj Aleksander že tako sit
upornih Hrvatov, da je priprav-
ljen storiti, kar hrvaški separa-
tisti zahtevajo — odrezati Hr-
vatsko od Jugoslavije. Na ta na-
čin bo arbo-hrvaški spor najh-
treje rešen.

Te dni je v Parizu izšla knji-
ga z naslovom "Diktatura kralja
Aleksandra," katero je spisal in
izdal Svetozar Pribičević, znani
srbski disident, ki je bil nekoč
prijatelj Aleksandra. V tej knji-
gi piše Pribičević o razgovoru
s kraljem leta 1929. Aleksander
je rekel, da "raja odreše Hrva-
te od Jugoslavije, kakor da bi
jim dal avtonomijo v federaciji."

Terorizem nad progresiv- nimi rudarji v Illinoisu

V okraju Christian ne smejo
zborovati ne voliti. Apelirajo
na guvernerja za ustavne jam-
stvo državljanских pravic

Springfield, Ill.—Progressivna
rudarska unija je v torek posla-
la apel na novega guvernerja
Hornerja, naj zaščiti ustavne
pravice državljanom v okraju
Christian, kjer so zadnje dni ne-
miri v teku. Apel se glasi, da so
lokalni oblastniki, predysem šer-
rif, uzurpirali vse pravice in na-
stopajo s terorizmom proti čla-
nom progresivne rudarske unije.
Člani ne smejo zborovati, pre-
povedano so jim volitve in ne
smejo piketirati.

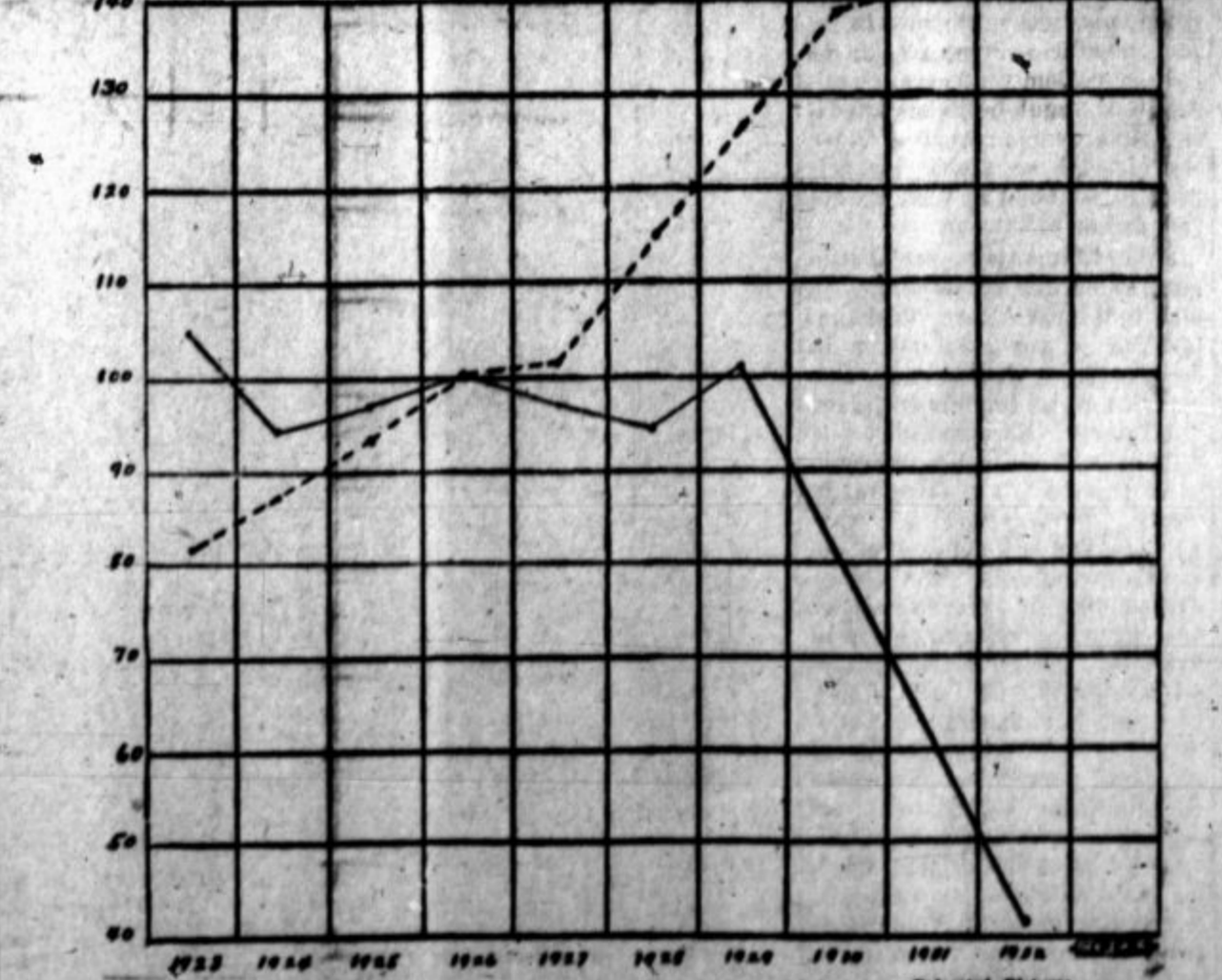
Governer je obljubil, da bo za-
vedo preiskal. Povabil je k sebi
vodilne častnike, ki poveljujejo
miliciji v nemirnem okraju, da se
informira o položaju.

Progressivna rudarska unija se
je tudi obrnila pa sodišče za in-
junkeljo proti šerifu Weinekeju,
naj mu sodišče prepove ovirati
rudarje in vsrčevanju njihovih
državljanских pravic.

Položaj v omenjenem okraju,
v okolišju Taylorvilla, je zelo na-
pet. Tam so zadnje postojanke
Lewisovih unij v Illinoisu in kot
vse kaže, lokalni oblastniki po-
magajo Lewisu in Peabodyjevi
premogovni družbi z namenom,
da se uniči vse gibanje progres-
ivne rudarske organizacije.

Obsedno stanje na Španskem

Madrid, 11. jan.—V mestih,
kjer so zadnjih par dni divjali
krvavi izgređi med komunisti in
monarhisti, je vlada razglasila
obsedno stanje. Včeraj ni bilo
večjih nemirov. Okrog 40 oseb
je bilo ubitih v uličnih bojih.

Obriš kaže, kako padajo mezde in naraščajo izplačila obresti v Združenih državah. Solidna črta pomeni mezde, pretrgana črta pa obresti. Leto 1926 s Mevlom 100 je podlaga za to padanje in naraščanje. Iz tega je razvidno, da so izplačila obresti narašala v prvih desetih mesecih leta 1932 na 142, dotim so mezde padle na 42.

EKONOMI PRIPRO- ČAJO OBDAV- ČENJE KAPITALA

Reakcionarji v taboru starih
strank se izogibajo diskuzijam
o tem vprašanju

Washington, D. C.—(FP)—
Finančni kraki v zadnjih mese-
cih so omajali stebre, na katerih
sloni razred multimilijonar-
jev. Profiti od investicij so pad-
li na zelo nisko točko, ker je kup-
na sila velike večine ameriškega
naroda skoraj na ničli. Sedaj se
mnogo govori o moratoriju za
privatne dolgove, kajti bankirji
so se pričeli svedeti, da je is-
terjeravanje obresti in glavnice
postalo nemogoče. Zemljišča,
poslopja in druga lastnina, ki je
bila obremenjena s dolgovi, je
prišla v roke bankirjev in zava-
rovalnih kompanij, vzdrževanje
te lastnine pa je svezano s veli-
kimi stroški. Tovarne, apart-
mentna poslopja, hoteli, trgov-
ne in farme niso več viri in pro-
ducenti dohodkov. Postalo je ja-
sno, da so potrebni drastični ko-
raki za restavriranje kupne sile
milijonov ameriških družin. Po-
trebna je redistribucija boga-
stva, drugače se največje ame-
riške institucije in zavarovalne
družbe ne bodo mogle izogniti
polomom in bankrotom.

Senatni pododsek za denarne
in bančne zadeve, kateremu na-
čeluje senator Norbeck in čigar
preiskovalci proučujejo vsrke
poloma Krueger & Toll in Lee,
Higginson & Co., bo v kratkem
otvoril javno zaslišanje. Nor-
beck se sicer obotavlja pri pre-
iskavi finančnih špekulacij, dasi
vse, da s odlašanjem raskritja
špekulacij, pri katerih so ameriški
investorji izgubili milijone do-
larjev, ne bo dosegel ničesar.
Gotovi krogi izvajajo na Nor-
becka silen pritisk, da ne bi ob-
javil tajnosti finančnih manipu-
lacij, katere so se vršile s ved-
nostjo vsesnega državnega de-
partamenta. Prav ta pododsek se
bo moral baviti tudi s načrti in-
flacije, katere so predložili ne-
kateri člani kongresa.

Ekonomi pripovedujejo čla-
nom kongresa, kateri jih hočejo
poslušati, da je edin izhod iz za-
gata obdavčenje kapitala. S tem
bi vlada dobila denar, ki bi u-
stvaril podlago za nove aktivno-
sti na domačem trgu. Postopno
obdavčenje bogastva, ki je v ro-
kah maloštevilnih posamezni-
kov in korporacij, bi bila rešitev.
To bi bil prvi korak k ekonom-
skemu planiranju, ki bi ustvari-
lo priliko za uposlitev armade
brespeselnih.

Reakcionarji med republikan-
ci in demokrti se izogibajo dis-
kuzijam glede obdavčenja kap-
tala, čeprav je jasno, da ni dru-
gega izhoda iz situacije. Ako ne
pride do tega, je polom obstoje-
če finančne strukture neizogi-
ben v prihodnjih par mesecih.

Novi nemiri v Nemčiji

Berlin, 11. jan.—Več oseb je
bilo ranjenih, dva težko, v več-
rajšnjih ponovnih spopadih med
fašisti in komunisti v raznih
krajih Nemčije.
Dunaj, 11. jan.—Policija je
našla 350 težkih bomb v kleti
Kurta Barisanija, voditelja av-
strijskih fašistov na Dunaju.
Bombe so bile zaplenjene.

Japonci prodirajo v Jehol

Peiping, 11. jan.—Japonska
invazija kitajske province Jehol
se nadaljuje. Okrog 8000 japo-
nskikh vojakov je vpadlo skozi
prelaz Čivmenkov in tamkaj se
razvija ljuta bitka. Kitajski
brambovci se srdilo branijo in
zadržujejo prodiranje Japoncev.

Trockijeva hči se usmrtila

Berlin, 11. jan.—Senaida Vol-
kov, 31-letna hči Leona Trockij-
ja, izgnanega boljševiškega vo-
ditelja, je včeraj izvršila samo-
mor s plinom, ko so jo obvestili,
da bo izgnana iz Nemčije. Za-
pušča šestletnega sinčka in mo-
ža, ki živi v Rusiji. Trockijeva
hči se ni nikdar bavila s politiko.

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije.)

Niso Thorwaldsenovi! — Poročali smo, da je neki češki novinar odkril v laškem zdravilišču oz. kopališču na stenah dvorane več kiparskih del (reliefov) slovitega danskega kiparja Thorwaldsena. Kiparska dela so bila pod belo plastjo ometa popolnoma ohranjena in nekatera od njih nosijo celo podpis "Thorwaldsen fec." To je v češkem novinarju razumljivo zbudilo misel, da so vsakega o originalni in da predstavljajo milijonsko vrednost. Srečanje pa se je takrat mudil na Stajerskem na strokovnjak, konservator ljubljanskega muzeja dr. Fran Stele, ki si je takoj šel ogledat te reliefe. Ugotovil je takoj, da je bilo veselje prenapeto. Gre je za kipe in reliefe, ki so nekateri signirani, nekateri pa ne. Niso pa originalni, marveč samo kopije Thorwaldsenovih originalov. Takih kopij pa je na svetu mnogo. Tudi je nemogoče, da bi jih bil izdelal mojster že zaradi tega, ker je bilo laško kopališče osnovano deset let po Thorwaldsenovi smrti. Navdušenje je bilo torej zaman.

Konzumno društvo dobilo moratorij. — Konzumno društvo za Slovenijo, največja delavska zadruga v državi, s sedeštem v Ljubljani in z mnogimi podružnicami širom Slovenije, je nedavno zaprosilo ministrski svet, da mu prizna zaščito po § 5 zakona o zaščiti kmeta. Ministrski svet je Konzumnemu društvu dovolil, da se sme poslužiti tega paragrafa. Ker pa Konzumno društvo le delno vrši funkcije denarnega zavoda — sprejema namreč hranilne vloge svojih članov-konzumentov — je ministrski svet na predlog trgovskega ministra izdal posebno uredbu, po kateri bo poslej poslovalo Konzumno društvo kar se tiče članskih denar. vlog pri njem. Stare denarne vloge bo društvo poslej izplačevalo le iz razpoložljivih likvidnih sredstev, ki jih bo društvo dobilo z vnovčenjem svojih starih terjatev, nove vloge pa mora izplačevati brez omejitve. Uredba določa tudi, da sme društvo prodajati živila in druge življenjske potrebščine proti gotovini. Za izplačilo starih obveznosti mora Konzumno društvo porabiti najmanj 50% od zneska, dobljenega od prodaje blaga v prvih šestih mesecih po uveljavitvi uredbe, po preteku te dobe pa najmanj 75%. Za ostanek lahko društvo kupuje novo blago le, če je to neobhodno potrebno, kar mora dovoliti komisar trgovskega ministra, ki je imenovan za nadziranje poslovanja te velike zadruge. Uredba predpisuje tudi, da mora uprav. odbor Konzumnega društva priti v spoznanje s komisarjem a sestavo načrta za likvidacijo blagovnega oddelka društvenega poslovanja v cilju ojačanja lastnih sredstev, povišanja likvidnosti in čim večjega znižanja zavodnih režij. Za čas trajanja te zaščite ni mogoče iztožiti starih terjatev nasproti društvu niti ni mogoče voditi proti društvu ekskutivno postopanje. Konzumno društvo ima okrog 16.000 za družinski član in je največja konzumna zadruga v državi. V stiske je zašla zaradi gospodarske in denarne krize, ki je poleg kmetov zadela najbolj delavce.

Star rudar umri. — V hrastniški ubožnici ob Savi je umrl pred nekaj dnevi 85-letni upokojeni rudar Ivan Močnik, ki je veljal za najstarejšega rudarja v Hrastniku. V rudniku je delal 33 let, v pokoju je preživel prav tako 33 let. Pokojnine pa je prejemal kot kronski upokojenec samo 9 Din na mesec. Starost leta je preživel pri sorodnikih, a ko je te stiska razgnala na vse strani, je moral v ubožnico. Dne 16. dec. je umrl.

Za brezposelne, javna dela in siromašne sloje

Poročali smo že, da je finančni minister zahteval poleg proračuna še dovoljenje izrednega kredita v znesku nad 170 milijonov dinarjev, ki se bodo razdelili na vsa ministrstva. Od tega odpade 50 milijonov za socialno ministrstvo, ki je zdaj na posebni seji določilo, da porabi 5 milijonov za prehrano siro-

mašnega prebivalstva v pasivnih krajih, 10 milijonov za podporo brezposelnim, 35 milijonov pa za izvedbo javnih del, pri katerih se zaposlijo brezposelni.

Za Slovenijo je določenih: za prehrano siromašnih slojev 400.000 Din, za podporo brezposelnim 1.800.000 Din in za javna dela 4 milijone.

Za podeljevanje teh podpor je bil izdan poseben pravilnik.

Kakor rečeno, bo v te svrhe porabljen denar, ki ga bo dobila država s povišanjem davkov in taks za eno leto. Mnoge takse so povišane za 50 do 100%, davki za 1 do 5%. Povišanje davkov in taks zadene seveda v prvi vrsti kmete in delavce ter uradnike. Ti naj plačajo s povišanimi davki 170 milijonov, od tega pa bo porabljenih 50 milijonov Din za podpiranje siromašnih krajev, brezposelnih in javnih del.

Tako bo spet delavec, kmet in uradnik dal podporo brezposelnemu delavcu, obubožanemu kmetu in siromašnemu uradniku.

Umrli so: v Novem mestu odvetnik dr. Anton Furlan, star 63 let, v Mariboru Franc Golob, tajnik posejilnice v Rušah, v ljubljanski bolnici mlada Zorka Fakin iz Kranja, v Sostrem pri Ljubljani 72-letni France Prusnik (Selanov oče), v Mariboru mizar Rupert Eisel, star 80 let.

Skrivnostna smrt. — Dne 21. novembra so našli v Salovcih v Prekmurja obešeno 81-letno staro Ano Lebšev. Živela je v zelo težkih razmerah in zato so ljudje zadržano mislili, da je šla se zdaj razneale govorice, da starka ni umrla naravne smrti, v prostovoljno smrt. Ker pa so marveč se je zgodil nad njo zločin in so jo zločinci potem obešili le zaradi tega, da bi prikriili dejanje — je zdaj sodišče odredilo ekshumacijo trupla. Truplo so pregledali in dognali, da je starka res umrla nasilne smrti. Tudi so orožniki že aretirali tri osumljence in jih odvedli v mariborske zapore.

Spečega hlapca sta umorila
Zgodilo se je v Mostju pri Sv. Lovrenju v Slovenskih goricah. Dne 20. dec. so se zbrali v žganjarni posestnice Toplakove trije hlapci: 22-letni Lovrena Brumen, uslužbenec pri posestniku Toplaku, okrog 18 let stari Jakob Mengeduš in isto toliko stari Anton Šlana. Kuhali so žganje ter si ga seveda tudi precej privoščili. Nazadnje so se po stari navadi sprli, baje zaradi neke ženske, s katero je imel ljubzensko razmerje hlapec Brumen. Stepli so se, pri čemer pa je Brumen pobegnil v hlev ter legel spat. Ostala dva pajdaša sta ga iskala in čez nekaj časa našla spečega v hlevu. Planila sta nanj ter ga začela obdelovati z nožema. Suvala sta vanj ter mu prizadejala 16 vbodov, od katerih je bilo nekaj absolutno smrtnih. Brumen je izkrmavel. Ko sta hlapca opazila kaj sta storila, sta pobegnila v noč. Ko so kasneje našli Brumna mrtvega v hlevu, so obvestili oblasti, sodišče je odredilo obdukcijo trupla, ki je dognala, da je dobil Brumen 16 vbodov, od katerih sta bila dva absolutno smrtna. Prerezano je imel žilo odvodnico na dveh mestih in bi tudi takoj-

šnja zdravniška pomoč ne pomagala. Orožniki zasledujejo zdaj morilca, ki sta pobegnila in se skrivata.

Nova cesta na Dolenjskem. — Banska uprava je izdala odlok za gradnjo ceste Zagorica (Bič) — Sela pri Šumberku. Cesta bo dolga blizu dveh kilometrov. S tem bo občina Sela pri Šumberku zvezana z državno cesto v Radohovi vasi. Vaščani ob tej bodoči cesti so zahtevali to cesto baje že okrog 50 let in šele zdaj se jim obeta izpolnitev te želje. S tem bodo ti kraji dostopni tujskemu in trgovskemu prometu. Stroške bodo krili banovinski zaklad in okraja Litija ter Novo mesto do polovice, drugo polovico stroškov pa občine ob tej cesti.

NOVICE IZ IDRJE

Smrtna nesreča v rudniku se je pripetila 10. dec. Ponesrečeni Karl Berici (slovenska oblika je Beričič) je bil zaposlen pri črpalki v Francovem šahtu. Eden vzvodov, s katerim se spravi črpalka v pogon, je udaril Bericija tako nesrečno, da je bil na mestu mrtev. Bil je med rudarji znan kot zvest hlapec fašistov in so se ga domači rudarji zaradi tega res bali. Celo govoriti se niso upali v njegovi prisotnosti. — Umrli je pri rudniku zaposleni Franc Makal. Stiriideset let je delal pri rudniku kot zidar, imel je hud revmatizem, ki mu je zdaj podlegel. — V idrijskem rudniku se razmere zmerom slabšajo. S 15. decembrom so začeli delati le po 5 dni na teden, mezde pa mislijo precej znižati. — Strelske järke gradijo v idrijski okolici, a zdaj na zimo so dela prekinili. Delavci, ki kopljejo järke, so po rodu vsi iz srednje Italije in jim je prepovedan vsak stik z domačini-Idrijčani.

Vojaške priprave. — Italija na vso moč utrjuje svojo moč v Primorju. Povsod gradi trdnjave, ceste, predore, kopije strelske järke, zida kasarne, magazine in barake. V Podgradu nastri so dogradili vodovod namenjen vojaštvu. Sezidali so že občinsko bolnico, ki jo bodo v potrebi uporabili za vojni lazaret, in začeli so zidati veliko kasarno. Nedaleč od tam, pri Račicah so postavili 15 vojaških barak. Povsod se pripravljajo.

Dve smrti. — V Gorici je umrla 10. decembra Marija Bratuž rojena Simsič, vdova po pokojnem Francu Bratužu. Težko je prenašala preganjanje svojih sinov, ki so morali pogosto v ječo in se je sin Alojzij šele pred tednom vrnil iz preganjanja pomiloščen. — Pri Kobaridu pa se je smrtno ponesrečila Amalija Černe, poročena Stres. Nalagala je drva na vzpenjačo, pri tem pa jo je svezan drv tako močno udaril po glavi, da se je onesvestila in umrla.

Ustreljen. — Finančne straže v Primorju silno vestno stikajo ter ga začela obdelovati in postopajo pri tem zelo strogo. V Vipavski dolini je gorečnost finančarjev zahtevala smrtno žrtev. Nekemu fantu Bandlju iz Svinega pri Ribembergu so na lepem ponoči zaklicali Stoj, fant je preplašen začel bežati, finančarji pa so streljali za njim in ga smrtno nevarno ranili. Seveda je bil fant brez kakšnega greha. Prepeljali so ga v goriško bolnico, kjer je najbrž že umrl, ker je bilo njegovo stanje zelo slabo.

Manj naturalizacij v l. 1932

Visoke pristojbine za naturalizacijo ob sedanjih razmerah so bržkone poglavitni varok, da je bilo l. 1932 manj prošelj za naturalizacijo. Po poročilu naturalizacijskega komisarja je bilo v fiskalnem letu od 1. julija 1931 do 30. junija 1932 vloženih le 101.345 prošelj za "prvi papir." Povprečno število teh prošelj je bilo v prejšnjih 10 letih 252.000. Tudi število prošelj za "drugi papir" je bilo izjemno nizko in število izdanih državljanških papirjev je bilo najmanjše od leta 1917.

Skupno število naturaliziranih inozemcev je v minulem fiskalnem letu znašalo 136.600. Od teh približno 20.900 se je rodilo v Italiji, 18.000 na Nemškem, 14.000 na Irskem, 14.200 na Poljskem, 10.000 v Kanadi, 4000 na Švedskem in približno ravno toliko v Čehoslovakiji, 2974 v Jugoslaviji, nekoliko manj na Norveškem, 220 na Madjarskem itd.

Sedanje naturalizacijsko postopanje

Spremembe v naturalizacijskem postopanju so vsaj deloma odgovorne za manjše delovanje na naturalizacijskem polju, dasi so bile nekatere spremembe vpejlane v svrhu, da se vzpodbuja k naturalizaciji.

Najbolj radikalna sprememba v zadnjih letih se tiče načina pri dobitvanju "prvega papirja." Poprej sta stopnja v naturalizacijskem postopanju je bila povsem nekaj neformalnega. Vsak inozemec je mogel priti na sodišče, izpolniti tiskovino, plačati pristojbino in dobiti takoj svoj "prvi papir." Po zakonu od 9. marca 1929 pa je kongres določil, da nihče ne more dobiti izjave o nameri ali "prvi papir," ako ne dokaže, da je bil zakonito pripuščten v Združene države. Neka olajševalna sprememba k tej določbi je bila uvedena šele letos maja meseca, ko je kongres napravil izjemo za one inozemce, ki so bili pripuščteni v Združene države pred dnem 29. junija 1906 (t. j. dnem, ko je bil uveljavljen sedanji naturalizacijski zakon.) Ljudje, ki so prišli pred tem datumom, niso prisiljeni dokazati, kako so prišli v Združene države.

V prošlem fiskalnem letu je 131.062 inozemcev zaprosilo za naturalizacijo. Izmed teh je bilo 19 veteranov, ki so izkoristili na novo uvedeno olajšano postopanje za bivše ameriške vojske tekom svetovne vojne. Od prošeljcev za prvi ali drugi papir je bilo 838, glede katerih je naturalizacijska oblast našla, da so bili protizakonito v tej deželi, in bili so prijavljeni priseljeniški oblasti v svrhu preiskave in morebitne deportacije. Od skupnega števila izvršenih naturalizacijskih prošelj (141.589) je bilo le 5478 odklonjenih od sodnikov in v polovici teh slučajev ni prišlo do povoljne rešitve, ker prošelec sam se ni dalje pobrigal. 793 prošelj je bilo odklonjenih radi nezadostnega moralnega značaja in 824 radi nezadostnega znanja. Le v 14 slučajih je bila prošnja odklonjena, ker dotičnik ni služil v ameriški vojski tekom svetovne vojne. Kakor se zdi, oprostitev od vojske tekom vojne nima več nikakega vpliva, razen v onih naturalizacijskih okrajih, ki imajo središče v me-

stih Salt Lake City, Seattle in San Francisco.

Prejave v naturalizacijskem postopanju

Department of Labor si je prizadeval iztrebiti vsako korupcijo in prevaranje v zvezi z naturalizacijo. Razine organizirane akupine, ki so dobivale mašne dobičke s potvarjanjem zapiskov priseljeniške oblasti, in pravcate "tovarne" za naturaliziranje inozemcev v New Yorku, Chicagu, Bostonu itd. so bile razkrinkane. Bilo je mnogo aretacij in 97 oseb je bilo obsojenih v zapor. Mnogo papirjev in spricval, dobljenih potom goljufije, je bilo proglašanih neveljavnim. Krog 600 slučajev je še vedno nerešenih, v katerih oblast zahteva, da se državljansko spricvalo razveljavi. — FLIS.

Šola odklonila posredovanje

Commonwealth se ne bo pogajala s študenti-stavkarji

Chicago. — (FP) — Jane Adams ni imela sreče v vlogi posredovalke med Commonwealth delavsko šolo v Meni, Ark., in 34 študenti, ki so pred par tedni zastavkali. Direktor šole Lucien Koch ji je odgovoril, da se vrata šole odprta vsem stavkarjem razen tih, ne bo se pa pogajala z njimi kot s skupino.

Med prijatelji te radikalne nesektaške šole je incident povzročil večje zanimanje in tudi razburjenje, posebno ker je šola policijsko izgnala dva študenta in voditelja stavke. Šola pravi, da sta to akcijo izzvala in želela postati mučenika.

Nadalje pravi direktor, da je bil namen teh dveh študentov in komunistov dobiti kontrolo nad šolo po navodilu stranke in da so ostali študentje radi svoje neizkušenosti in nalivnosti postali le njih orodje.

Spor med fakulteto in študenti je prišel, ker se komunisti zahtevali odstranitve nekega instruktora, ker ni učil marksizma po komunističnih nazorih. Fakulteta je to odklonila. Študenti so nato zahtevali med drugim tudi polovico zastopstva v upravi šole. Ker se vodstvo ni hotelo podati na vsej črti in je bilo pripravljeno dati študentom le nekatere koncesije, se je nepokoj še povečal in paraliziral pouk, nakaer je sledila izključitev dveh vodilnih komunistov, nato stavka in demonstrativni odhod stavkarjev iz šole.

Tehnokratje niso komunisti!

Chicago. — Polica John Shannon je pred dnevi aretiral dva moža, ki sta delila letake v valjolu na shod v New England cerkvi, kjer bo pastor Theodore Hume razložil, kaj je tehnokracija. Polica ni vedel, kaj je tehnokracija, ali takoj se mu je posvetilo v glavi, da mora biti ta zver v zvezi s komunizmom. Na komuniste ima hudo piko, zato je dvojico prignal na postajo in javil, da je ujel dva rdečkarja. Šaržent Max Schmid je pogledal letak in začel je predavati Shannonu o tehnokraciji. — "Vidiš, Shannon, tehnokracija pomeni, da je avtomobil zamenjal devet konj in jim odjedel ekistenco. Delavec, ki se dela, drži devet drugih od dela. Ti Shannon imaš službo zato, da je devet drugih mož brez službe. Ampak v tvojem slučaju je zamenjan kvečjemu par slamskih dvočkov, kajti policaj, ki se ne ve, da tehnokratje niso komunisti — kje imajo komunisti shod v cerkvi? — je slab policaj in najbolje bi bilo, da je brez službe!" — Tako je bilo vprašanje tehnokracije rešeno in aretirana tehnokrata sta bila spet svobodna.

Konferenca programnega delavstva

Gillespie, Ill. — Mašna konferenca, katere se bodo udeležili reprezentanti progresivnih delavskih grup in zastopniki krajevnih unij Ameriške delavske federacije, se bo otvorila v tem mestu 29. januarja. Konferenca je sklical Gillespie Trades & Labor Council.

Na konferenci se bo razpravljalo o načrtih zavarovanja proti brezposelnosti, o neodvisni politični akciji, skrajšanju delovnika in o kooperaciji med delavci in farmarji.

Governerjev načrt se ni obnesel

Boljše plačani državni uradniki odklonili prispevke v pomočni sklad

San Francisco, Cal. — (FP) Governerjev načrt, da se podpre splošni sklad za pobljanje bede med brezposelnimi s "prostovoljnimi" prispevki državnih ualuzbencev, se je izjalovil. Tisti, ki imajo niake plače, so sicer prispevali del svojega zaslužka, ne pa uradniki s visokimi plačami, med temi mnogo sodnikov. Ker plače za državne službenice določa legislatura, jih governer ne more reducirati, ako legislatura ne revidira zakona o plačah.

Governer Rolph se je nedavno obrnil na okrajne avtoritete z apelom, naj osnačijo vsote, ki jih bodo posamezni okrajji potrebovali za podpiranje brezposelnih v prihodnjih mesecih. Od vseh je dobil odgovore, da so zahteve po pomoči velike in da okrajji sami ne morejo smagovati bremena. Governer je potem naznanil, da bo vprašal vladno korporacijo za rekonstrukcijo financ za posojilo.

Nekateri člani trgovske zbornice v San Franciscu so protestirali proti dajanju podpore ljudem, ki lastujejo hiše. Banke ne dajejo posojil brezposelnim, ako lastujejo domove, čeprav se nahajajo v veliki potrebi. San Franciscu ima na podporni listi nad dvajset tisoč družin.

Država bo izdala novo bondo, da dobi potrebni denar za pobljanje bede med brezposelnimi, ker so sadevni skladi domalega izčrpani. Nedavno je bila ustanovljena unija za protekcijo brezposelnih, ki zahteva izvajanje programa javnih del, da se tako da delavcem prilika do zaslužka. Unija dalje zahteva, naj mesto nakazuje podporo v gotovini, ne pa v jestvinah, ker je slednji način nepraktičen in drag.

Konfliktni poročila o zaposlenosti v Kaliforniji

Washington, D. C. — Da se človek ne more zanesti na poročila delavskega departmanta, kadar ta naznanja povečanje zaposlenosti, je že znana reč.

John R. Alpine, direktor Employment Service v zvezanem departmentu za delo, je nedavno poročal, da se je zaposlenost povečala v tovarnah v državi Kaliforniji v mesecu oktobru za dva odstotka.

Skoro v istem času je Will J. French, direktor državnega departmanta za industrijske odnose, predložil poročilo governerjevi komisiji, v katerem pravi, da je zaposlenost na podlagi podatkov, katere je department prejel od 1.234 industrijskih firm, padla za 5,6% v oktobru v primeri s prejšnjim mesecem, skupna vsota ispičane mezde pa za sedem odstotkov.

Direktor French je bil prej urednik glasila Sveta stavbinških unij v San Franciscu in ušiva veliko zaupanje kot statistik.

Tudi cerkve zahtevajo "new deal"

New York. — Rane protestantske sekte, ki so organizirane v Federated Council of Churches, so te dni podale izjavo, v kateri naglašajo svoje stališče glede socialnih in ekonomskih problemov. Podvrženje profitnega motiva kooperativnemu smislu je glavno načelo te nova izjave.

Specifično zahtevajo socialno planiranje v dobroti splošnosti, pravico vseh od dela, pravičnejšo distribucijo bogastva, življenjsko plačo, socialno zavarovanje, skrajšanje delovnika, pravico do organizacije, odpravo otroškega dela, izboljšanje šolstva na deželi, odpravo vojne in svobodo govora.

Človeška življenja imajo nisko ceno v Arkanzanu

Conway, Ark. — Trije zamorski jetniki, ki so bili poslani v okrajno jetnišnico, so bili krajeje oddani v najem bivšemu kongresniku W. B. Grahamu, ki jih bo uposlil na svoji plantaži, toda zamorci ne bodo prejemali nikake plače.

Graham je sklenil dogovor z avtoritetami, da bo plačal deset odstotkov denarne globe, katero je sodišče naložilo zamorcem poleg zaporne kazni.

Ruski delavci pri gradnji podzemne železnice v Moskvi.

ŽELEZNA PETA

Jack London: Socialni roman — Prevod Ivan Vuk.

In najlepše pri tem je to, da boste tako povečali našo moč. Pozdravili vas bomo kot brate in se z ramo ob rami borili za človeštvo.

Kakor vidite, delavstvo nima nič konkretnega, kar bi se mu lahko odvzelo. Njegov delež na narodnem premoženju obstoji v obliki in v gospodinjskih predmetih. Tu in tam ima in to v zelo redkih slučajih, kakšno hišico. Ali vi imate konkretne vrednosti, štiriindvajset milijard in te vam hoče plutokracija odvzeti.

Seveda je tudi pri proletarijatu močno stremenje, da ga vzame on prej. Ali vidite kakšen je vaš položaj, gospoda? Srednji sloj je omahujoče, majhno jagne med levom in tigrom. Eden iz obeh vas pogoltne. In ako vas pogoltne plutokracija poprej, je potem samo vprašanje časa, kedaj pogoltne proletarijat plutokracije.

Vaše sedanje bogastvo ni noben zanesljiv termometer vaše moči. V tem trenutku je vaša moč samo prazna lupina. Zato je baš bojni klic slaboten in neznan: "Nazaj na pota naših očetov". Vi se boste zavledli svoje nemoči. Spoznali boste, da je vaša moč prazna lupina. Hočem vam ta nauk dokazati.

Kakšno moč tvori kmetje? Čez petdeset odstotkov je sužnjev, ako upoštevamo dejstvo, da so samo najemniki ali prezadolženi. Vsi so pa sužnji, če upoštevamo dejstvo, da so trusti lastniki vseh sredstev za prodajo žita ali pa so ta sredstva pod njihovim nadzorom (kar je taisto, samo za nje še boljše), kakor žitnic, železnice, elevatorjev in parobrodov. Še več. Trusti nadzorujejo sam trg. Pri vsem tem nima kmetje nobene moči. O njih političnih moči bom govoril pozneje in sicer istočasno, ko bom govoril o svojih vzgledih na politično moč srednjega stanu.

Dan za dnem trusti izsesavajo kmeta, natančno tako, kakor so vas, gospod Calvin in druge lastnike mlekarne izsesavali. In za dnem se izsesavajo tako trgovci. Spomnite se, da je tobačni trust samo v New Yorku izsesal v šestih mesecih čez štiristo prodajal cigaret? Kje so nekdanji posestniki premožnikov? Vi veste danes, ne da bi vam še bilo treba pojasnjevati, da je železniški trust lastnik vseh antracitnih in asfaltnih rudnikov ali pa jih ima pod nadzorom. Ne pripada mar okrog dvajset oceanjskih prog Standard Oil trustu? In ne kontrolira mar on tudi bakra, ne glede na plavžarski trust, katerega smatra kot nekako majhno podjetje? Desettisoč mest v Združenih državah dobiva luč od družb, ki so v lasti Standard Oil-a ali pa so od njega kontrolirane; in ravnotako je v mnogo drugih mestih vse električni obrat v rokah oljnega trusta. Malokapitalisti, ki so bili udeleženi v teh tisočih podjetjih, so izginiti. Znano vam je to. Na tak način izgine tudi vi.

Mali tovarnar je v istem položaju kot kmet; in dandanes so mali tovarnarji in kmetje popolnoma ponižani v fevdale. Strokovnjaki in umetniki so dandanes v vsem, razen imena, tlačani, med tem ko so državni slugi. Zakaj se trudite dan in noč, gospod Calvin, da bi kmete in ostale srednje sloje združili v novo politično stranko? Ker politiki starih strank nočejo imeti ničesar skupnega z vašimi atavističnimi idejami. In oni nočejo s tem zato imeti ničesar skupnega, ker so, kakor sem že rekel, slugi, vazali plutokracije.

Imenoval sem strokovnjake in umetnike tlačane. Kaj pa so neki drugega? Val, profesorji, pridigarji, uredniki, se nahajajo v svojih službah zato, ker so uslužni plutokraciji. Njih usluge so v tem, da razširjajo samo takšne ideje, ki, ali plutokraciji ne škodujejo, ali pa jo

prilagodijo. Ako razširjajo kedaj kakšno idejo, ki je ogrožajoča za plutokracijo, zgrube svoje službe. In v tem slučaju, ako niso preskrbljeni za črne dni, se proletarizirajo in propadejo, ali pa postanejo agitatorji delavskega razreda. Nikar ne pozabite, da so tisk, priznica in univerza za nekaj drugega, kakor zato, da tvorijo javno mnenje in narodu kažejo, kako mora misliti. Kar se tiče umetnikov, hvalisajo večinoma le prostaški okus plutokracije.

Iz vsega tega sprevidite, da bogastvo samo ni resnična sila; ono je le sredstvo k sili in sila sama je vlada. Kdo nadzoruje vlado dandanes? Proletarijat s svojimi dvajset milijoni delavcev? Vi se smejite. Ali dela mar to srednji sloj s svojimi osmimi milijoni? Ne. Nič boljše nego proletarijat. Kdo je potem nadzoruje? Plutokracija s svojim četrtem milijonom. Ali ona s tem četrtem milijonom ne nadzoruje vlade, če ravno ji daje izdatno pomoč. Možgani plutokracije so, ki nadzorujejo vlado in te možgane tvori sedem majhnih, ali mogočnih grup. In nikar ne pozabite, da delajo te grupe dandanes s preračunjenim soglasjem.

Vzemimo samo moč ene iz teh grup, železniško grupo. Ona zapoljuje štirideset tisoč advokatov, katerih naloga je, ljudstvo obrezpaviti. Ona razdaja neštete tisoče prostih vozovnic sodnikom, bankirjem, urednikom, ministrom, akademikom in članom zakonodajnih skupščin in kongresa. V glavnih mestih vsake države vzdržuje naravnost zapravljivo opremljene čakalnice in v deželnih glavnih mestih in v vseh velikih in majhnih mestih dežele zapoljuje ogromno armado zakonitih advokatov in malih politikov, ki imajo nalogo, da prisostvujejo pri strankinih zborovanjih, da jih sklicujejo, da postanejo porotniki, da podkupujejo sodnike in v vseh primerih in slučajih delujejo za interese te grupe.

Gospoda, očrtal sem le mimogrede moč ene iz teh sedmerih grup, ki tvorijo možgane plutokracije. Vaših štiriindvajset milijard vrednosti vam ne daje niti za petindvajset centov vpliva na vlado. Vaše bogastvo je le prazna lupina in celo ta vam bo kmalu odvzeta. Plutokracija ima danes vso oblast v svojih rokah. Ona piše danes zakone, ker ima senat, kongres, sodišča in zakonodavne skupščine v oblasti. In ne samo to. Za zakonom mora biti tudi sila, ki te zakone sprova. Plutokracija diktira danes zakone. Da se sprovajajo, ima na razpolago policijo, armado, mornarico in naposled tudi milico, ki obstoji iz vas, in mene in nas vseh.

Sledila je majhna diskuzija in družba se je kmalu razšla. Val so bili molčeči in pobiti. S tihimi besedami so se poslovili drug od drugega. Bilo je videti, da so preplašeni pred sliko, ki se jim je pokazala.

"Položaj je v resnici preteč," je rekel gospod Calvin. "Ne bom oporekal načinu, kako ste to nasiljali. Samo z vašo sodbo o srednjem stanu ne soglašam. Mi bomo živeli in razbili truste."

"Ter se vrnili na pota svojih očetov," doda Ernst. "Prav gotovo," odgovori gospod Calvin sveto. "Vem, da je to neke vrste rušilstvo strojev in da je absurdno. Ali potem je življenje sploh, z ozirom na mahinacije plutokracije, absurdno. Vsekakor je način, kako mi rušimo stroje, vendarle praktičen in mogoč, kar pa vaše sanjarije niso. Vaše socijalistične sanjarije... no, so pač sanjarije. Mi vam ne moremo slediti."

"Žel bi samo, da bi znali nekoliko o zgodovini razvoja in o sociologiji," je rekel Ernst in mu segel v roko. "Prihranili bi si mnogo truda." (Dalje prihodnja.)

la pri oknu in gledala kakor polveljnik sovražne vojske.

"To so moje mačke!" je bojevito vzkliknila. "Prepovem vam žalitve!"

Ze davno je izginila z okna, toda mačke so še zmerom sedele pod najinim oknom in mijavkale.

Nenadoma je moj prijatelj vstal. Z mrko odločnostjo je stopil k omari, vzel iz nje kos mlečnega kruha, ga z nečim podrgnil in zmagovalno vrgel skozi okno. Spodaj je nastalo divje vrvečenje in ga ni bilo prej konec, dokler niso mačke vsega kruha požrle. Potem so se ljube živalce mirno odpravile domov.

"Nu," sem rekel, "zdaj je mir. Kaj pa si jim vrgel?"

Toda ko sem se obrnil, sem se ustrašil. Doktor Gabriel je stal bled ko mrlič sredi sobe in topo gledal pred se.

"Ubože živali!" je zajecjal.

Osuplo sem ga gledal. Nisem ga razumel.

"Da, da," je rekel težko diha. "Deseto leto sem že član Društva za varstvo živali — in zdaj sem zastrupil sedem tako ljubih mačic."

"Kako to?" sem kriknil. Toda bil je že zunaj. Stekel je čez cesto. Tam je ordiniral živinozdravnik.

Kaj se je nekaj minut nato odigralo v sobi gospodične Mernikove, je težko popisati. Kakor tri bombe smo planili moj prijatelj, jaz in živinozdravnik v miroljubno hišo. Doktor Gabriel je hotel pojasnjevati, zakaj smo prišli; toda gospodična Mernikova ga ni prav nič razumela. Živinozdravnik je energično pobral mačke iz njihove košare in jim s silo nekaj vili v usta. Gospodična Mernikova je jokala, grozila, kričala na pomoč. Sedmim mačkam je jelo postajati slabo.

Takrat so se odprla vrata in v sobo je stopila mlada dama.

"Karl!" je zakričala stara gospodična. "Hvala Bogu, da si prišla! Tale človek je zastrupil tvojih sedem mačic!"

Z boleznim obrazom je pogledala deklica proti doktorju Gabrielu. Toda še tisti mih je zletel čez njen obraz nasmeh.

"Tega ta gospod ni storil!" je rekla. "Pomislite, te mačice so otroci ene uboge mačke, ki sva jo takrat skupaj nesla v živalako bolnico — saj se še spomnite?"

Tedaj je pristopil živinozdravnik.

"Kje imate dozo s strupom?" je naurullil odrevenlega doktorja. "Za norca ste nas hoteli imeti! Saj so živali popolnoma zdrave!"

"Strihnil!" je zahropel doktor Gabriel in potegnil iz žepa majhno škatlo. Toda v njej je bil samo sladkor v prahu. Vsi smo se oddehnili. Gospodična Mernikova je rohnela, mačke so cvilile in mijavkale, živinozdravnik pa se je smejal.

Mirna je ostala samo gospodična Karla, nečakinja stare dame. Povedala je, da je morala svoji teti zaupati teh sedem mačic — kaj naj drugače v mestu z njimi napravi? Povedala je še druge stvari, in naposled je sedela zraven doktorja Gabrielova v drugi sobi, in okoli njiju so se igralle mačice. In meni se zdi, da ji je doktor Gabriel bral staroezijske ljubzenske pesmi...

POJASNILO

Vašed depresije in ogromne ljube, ki je zadel tudi našo častno osiroma naročniko našega lista Prosveta, je potrebno, da poznamo tajske in nastopnik Prosveta, da lahko vnašajo od naročnikov za list Prosveta naročnine tudi samo za pol leta in kjer ni drugde tudi samo za četrt leta. Vzemite kar se dobili da, ker razmere nakazujejo ta. List Prosveta je zelo priroden v ti krizi in zato oporame na tajske in naročnike, da skuhajo kjerkoli mogoče e-hraniti naročnike na dnevniki. Apoliram tudi na posamezne naročnike, da naj se le mogoče poravnajo svoje naročnine in če ni mogoče plačati celotnega plačila polletne naročnine, samo da se ohrani list še nadalje hot dnevniki.

Philip Godina, upravitelj.

Za kratek čas

Iz škotske torbe
McPhersena je bil že star in bolan. Nekega dne je legel in ni mogel več vstati. Ponoči se mu je stanje tako poslabšalo, da je žena sklenila iti po zdravnika.
"Marija," je zašepetal umirajoči mož, "lahko se zgodi, da umrem, preden se vrneš — bodi tedaj pozdravljena, žena!"
"Do svidenja, ljubi mož," je zahtela žena vsa v solzah. Pri vratih pa se je še enkrat obrnila: "Dobro vozi — in ne pozabi poprej svečo utrniti!"

Škot si je kupil na neki dobrodelni zabavi srečko za tri pennyje.

Z njo je zadel prvi dobiček: voz s konjem.

Vsako drugi bi se veselil tolikane sreče. Toda Škot je napravil kisel obraz.

"Kaj pa ti je?" so ga vprašali prijatelji. "Ali mar kaj ni v redu?"

"Seveda ni v redu," je zavpil Škot, ki je dobil za tri pennyje konja in voz. "Osleparili so me za bič!"

Najdenina

Mnogo denarja potrebujem zdaj, ker moram plačati visoko najdenino.

Zakaj pa?

Ker je moja hči končno našla moža.

S čim trguješ?

Z lesom.

Na drobno ali na debelo?

Na drobno. Vžigalice prodajam.

Nova služkinja
— Kako to, Marička, da ste bili v zadnjih treh službah povsod samo po 14 dni?
— Odgovorni rok je kriv, milostiva; pred 14 dnevi ni mogloče zapustiti službe.
— Kako stoji tvrda Adamovič?
— Saj ne stoji več — že sedi.

NAROČNIKI, POZORI!

Znamenje (Dec. 31, 1932) pomeni, da vam je naročnina potekla in da morate plačati. Prosveta je pravilna, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne plačate, je mogoče ustaviti, ker ni plačila. Ako je vaš list plačan in ne prejmete, je mogoče ustaviti vašo naročnino, plačate dopolnilo in navedite stari in novi naslov.
Naši gostogoniki so val dražje kot včasih in drugi nastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.
Naročnina za leto 1933 je \$2.00 za pol leta pa \$1.00. Člani SNPI plačajo \$2.50 za leto, za pol leta \$1.25. Za mesto Chicago in Cleveland za leto \$2.50, za pol leta \$1.25. Za Evropo stane za pol leta \$3.00 za leto pa \$1.50.
Tudi stane za Evropo \$1.75. Člani doplačajo samo \$1.00 za poštnino. Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:
Upravitelj "PROSVETA" 2657 S. LAWRENCE AVE., CHICAGO

RESIDENTIAL OFFICE
Dnevnik pred 30 let
CENE SO ZMERNE
Prosveta naslov
RESIDENTIAL OFFICE
2657 S. LAWRENCE AVE., CHICAGO

NAZNANILLO IN ZAHVALA

S potnim srcem nannanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem izločno vest, da nam je kruta smrt vzela našega preljubljenega sina osiroma brata

FRANK KRAINCA

V četrtek 22. dec. 1932 je moral podlež kruti boleznim jetiki v najlepši mladostni dobi v starosti 23 let. Bojen je bil v Waukegan, Ill. Njegove truplo smo izročili materi zemlji v ponedeljek 26. dec. na Ascension katoliškem pokopališču.

Spadal je k Slovenskemu Samostojnemu Podpornemu Društvu. V dolžnost si šteje, da se najlepše zahvalimo številnim prijateljem za darovane cvetlice in ti so sledeli: Slov. Sam. Podp. Društvo, družina: Mr. in Mrs. John Grum, Mr. in Mrs. Thomas Krainca, Mr. in Mrs. Frank Grum, Mr. in Mrs. Tony Grum, Mr. in Mrs. Antoni Celenak, Mr. in Mrs. Stanley Jovanovic, Mr. in Mrs. Adam Jankus, Mr. in Mrs. Joe Klausar, Mr. in Mrs. Lovrene Moček, Mr. John Slovnik, Mr. in Mrs. Ignac Geršel, Mr. in Mrs. John Skubel in Mrs. Katerina Mernic.

Lepa hvala vsem onim, ki so darovali v gotovini in sicer: Mr. in Mrs. Frank Meroč, Mr. in Mrs. Martin Svete družina, Mrs. Mary Keršič, Mr. in Mrs. Jacob Benek družina in Mr. in Mrs. Frank Gorkar. Nadajajo bodi lepa hvala vsem onim, ki so dali svoje avtomobile brezplačno na razpolago in vsem, ki so pokojnega obiskovali v njegovi bolnici in na mrtvaškem odru, kakor tudi za sprejem k zadnjemu počitku.

Prirodna hvala Slov. Sam. Podp. dr. in slovenskemu pogrebniku Joseph Nemanicu za lepo oskrbo pogreba. Še enkrat najprijetnejša hvala vsem, ki ste nam na en ali drugi način pomagali in nas tolažili v tej uri žalosti.

Zahvalje ostali: Frank in Frances Krainca, starši; Edvard in Bobby, brata; Mayme, Joale in Mrs. Frances Grum, sestri.
V Waukegan, Ill., 5. Jan. 1933.

V JUGOSLAVIJO
Moderni učbenik in neprofitna potovanja v vseh smerah...
ZMERNE CENE
HAMBURG-AMERICAN LINE
377 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Fe skipe 5. redne konvencije se sodaj lahko naročilo na list Prosveta in priložite eden, dva ali tri štane in ene družino in če imate naročnik, da se naročnik. List Prosveta stane za vse enake, za štane ali naročnik \$2.00 za eno letno naročnino. Ker pa štani še plačuje pri naročniku \$1.50 za tednik, se jim to priložijo k naročniku. Mi priložimo enega, dva ali tri štane in ene družino k eni naročniku. Torej sodaj ni vročina, roči, da je list prodaj na štane S. N. P. J. List Prosveta je vala lastnina in gotovo je shova v vseh družini naših, ki bi rad štani list vsak dan. Torej sodaj lahko priložijo, da se tudi vi naročite na dnevniki Prosveta. Cena lista Prosveta je:

Za štane države in Kanado \$2.00	Za Cleveland in Chicago je.....\$2.50
1 tednik in.....\$2.00	1 tednik in.....\$2.50
3 tednika in.....\$2.00	3 tednika in.....\$2.50
3 tednika in.....\$2.00	3 tednika in.....\$2.50

Iskajte spodnji kupon, priložite potreben vnos denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveta, list, ki je vaš lastnina.

Pojasnilo:—Vasje kakor hitro kateri teh članov preučite list Prosveta, ali če so preseli proč od družine in ne imatevali sam svoj list tednik, bodo morali tisti član in dotična družina, ki je tako skupno naročnina za dnevniki Prosveta, to takoj naminiti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vnos listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravitelj ustaviti datum za to vnos naročnika.

PROSVETA, SNPI, 2657 S. LAWRENCE AVE., CHICAGO, ILL.
Priložite polnjen naročnik na list Prosveta vnos 0.

Ime _____ Čl. družina _____
Naslov _____
Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od slednjih članov svoj družini:
Ime _____ Čl. družina _____
Ime _____ Čl. družina _____
Mesto _____ Država _____
Nov naročnik _____ Star naročnik _____

SEDEM MAČIC

Napisal A. Grefe

Imel sem prijatelja, resničnega prijatelja. Pravi prijatelj je redkost, ki jo mora človek znati ceniti. Moj prijatelj je učen raziskovalec tujih jezikov in se je ravno ukvarjal s tem, da prevede nekaj staroezijskih pesmi v naš jezik, ko je nekega dne ves razburjen planil v mojo sobo. Obraz mu je žarel, oči so se mu svetile, skratka vse na njem je dihlo razburjenje.

"Veš, kaj sem našel?" je zavpil doktor Gabriel.

Meni se ni seveda niti sanjalo.

"Našel sem dekle, ki jo vzamem za ženo!" je sveto povedal doktor Gabriel.

"Kaj sem osupnil. "Našel si..."

"Da! Našel sem! In veš, kje sem jo našel? Klečala je v prahu na cesti, ne meneč se za to, da si umaše svojo svetlo obleko, in pobirala mačice, ki je bila vsa v krvi. Nekli kolezar jo je bil povozil. Rečem ti: Ni ljubkejšje stvari na svetu kakor je obraz te deklice, ni je dražje obzre od njenih kretenj."

Vide! sem: ni mu več pomoči.

"Lepo!" sem dejal. "Tvoja obojevanja je torej klečala zra-

ven neke mačke? In kaj se je potem zgodilo?"

"Spremlil sem jo seveda v živalako bolnico," je hladno odgovoril doktor Gabriel. "To se mi je zdelo samo po sebi umevno. Saj veš, kako rad imam mačke."

Tega še nisem vedel. Sicer pa je bilo tudi postranskega pomena.

"Nu — in?" sem silil vanj.

"In, in!" je vzkliknil ves rdeč v glavo. "Zakaj 'in'? Kaj pa naj bi še bilo? Živalci hvala Bogu ni bilo huđeje in sva jo lahko takoj vzela s seboj. Gospodična me je vprašala, kaj naj napravim z njo. Odgovoril sem ji: "Obdržite vendar to ljubko živalco!" Tedaj se je samo nasmehnila."

Doktor Gabriel ni našel besed, da bi popisal ta njen nasmeh.

"Kako pa ji je ime?" sem stvarno vprašal.

Osuplo me je pogledal. Da res, kako ji je ime? Ni je bil vprašal, in ona mu tudi ni povedala. Dve uri sta se sprehajala. Ona je nosila mačko, on pa njen dežnik. Razumela sta se imenitno. Toda potem je nenadoma rekla, da mora domov, in je skočila v tramvaj.

"Jo bom že našel," je upapolno vzkliknil doktor Gabriel.

Pa je ni našel. Divja trta, ki

se je vzpenjala okoli najine hišice, je že zdavnaj pogrnala, cvetlice se zacvetele, toda deklce z mačico ni bilo nikjer.

Onstran najinega vrtiča je stala sosedna hiša. V njej je prebivala neka stara dama, za Mernikovo se je pisala. Zelo je ljubila glasbo in moj prijatelj je jel postajati nervozen, zakaj igrala je pri odprtem oknu po šest ur na dan klavir. Kadar je srečno končala, pa je šla na sprehod po vrtu, in okoli nje je skakalo sedem mladih mačic. Ko je napačil maj, so postale nenavadno živahne. Zavijale so, mijavkale in pele noč in dan; strašno jih je bilo poslušati. Dama onstran najinega vrta pa se je zdelo, da ima veliko veselje z njimi.

"S starimi egiptovskimi pesmimi ne bom nikoli pri kraju," je rekel moj prijatelj. "Nobane misli nisem več zmožen, ritem se mi izgublja kar izpod prstov."

Z vrta se je začul zategel mijav, ki je kmalu narasel v mnogoglasen koncert.

"Mir!" je zakričal doktor Gabriel in vrgel skozi okno kos mlečnega kruha. Nastal je vršč in če tisti mah se je na vrtu razvila pravcata bitka.

"Mir!" je še vnovič zakričal doktor Gabriel.

Gospodična Mernikova je sta-